

NOVICIAAT



LAATSTE VAKANTIE

Als ik dit tweede deel van mijn levensloop begin is het precies 65 jaar geleden dat ik het noviciaat tot een goed einde bracht en mijn geloften mocht afleggen. Het is vandaag feest van 8 september, Maria Geboorte 2010.

Toen ik 65 werd heeft vaders Drees zich over mij ontfermd en mij bedeed met een uitkering, waarvoor ik eigenlijk niets heb gedaan, tenminste geen premie betaald.

Ik weet wel zeker dat, nu ik 65 jaar lid ben van onze congregatie, daar geen uitkering tegenover staat, want die heb ik dagelijks gehad in al die jaren dat ik moederlijk werd verzorgd in een warm gezelschap van medebroeders. Zonder twijfel zal ze verlengd worden

Maar laat mij niet vooruit lopen en beginnen met de dag na mijn inkleding op 20 juli 1944.

De laatste vakantie begon, ten minste dat was toen het vooruitzicht. Het was wel wennen nu in toog te moeten gaan. Voor kennissen ook, want nu

verscheen voor hun een heel andere Thei en sommigen wisten dan ook niet hoe ze je nu moesten aanspreken.

We hielden toen de toog aan voordat we het noviciaat begonnen op het eind van augustus. Dit was voor de veiligheid om niet het gevaar te lopen opgepakt te worden door de Duitsers. Er was nog weinig bewegingsvrijheid. De oprukkende geallieerde legers maakten het spannend. Het was duidelijk dat de bevrijding niet lang meer op zich zou laten wachten. Toch was nog voorzichtigheid geboden, want de Duitsers waren nerveus.

Op een avond vroeg mijn nicht Lies, die bij ons in de straat woonde, of ik een boodschap naar het hoofdbureau van de Staatsmijnen kon brengen voor Vic, haar man. Ik weet niet meer wat het was. Ik stond voor de ingang van het bureau te wachten tot Vic naar buiten zou komen, hij was portier. Een Duitse soldaat kwam en vroeg wat ik daar verloren had en wat ik kwam doen. Nadat hij me uit liet praten kreeg ik een bars bevel om te maken dat ik weg kwam. Ik herinner me goed dat hij mijn Ausweis, mijn persoonsbewijs, vroeg. Ik was blij dat er een foto op stond als kloosterling, restant van de noodinkleding van 1943.

Toen ik eens met Pap in de stad liep, deftig in toog en met hoed, kwam een groep Duitse officieren, nog deftiger gekleed, ons tegemoet. Heel duidelijk hoorden we een van hen zeggen toen ze die jonge snuiter in toog zagen: "Ein Einjähriger" dat wil zoveel zeggen als: iemand die pas in opleiding is.

In de oorlogsjaren waren vooral de avonden angstig. Aken werd in die tijd gebombardeerd. De afstand Heerlen Aken is in rechte luchtlijn niet verder dan 15 á 20 kilometer. We konden van heel nabij de regen van fosforprojectielen en de inslagen van de brisantbommen zien en horen.

Als Mam met de kinderen in de kelder zaten dan stonden wij "volwassenen" met de burens buiten te delen van wat we nog aan rookwaar hadden.

Pap vroeg me wel eens om naar binnen te gaan en dat was dan als een ietwat onguure mop verteld werd door een van de overburen. Die dacht mij te moeten ontgroenen. Ik moet eerlijk bekennen dat ik zijn terminologie niet altijd begreep.

In die laatste vakantiemaand konden we niet ver weg gaan. Er waren weinig mogelijkheden meer en je bleef toch het liefst kort bij huis.

Wat we wel konden doen was op bezoek gaan bij klasgenoten in de buurt. Zo brachten we op een dag in augustus een bezoek aan Frits en Math Weijers in Schaesberg. We zaten 's middags buiten toen we opgeschrikt werden door een vrij zwaar gerommel in de verte. Duidelijk het geluid van bominslagen. Het duurde een paar minuten. Toen we thuis kwamen hoorden we dat Maastricht gebombardeerd was.

Een wijk, het Blauwdorp, had een serie bominslagen gekregen. Meer dan honderd doden en vele gewonden.

Een paar dagen later ben ik naar de massabegravenis geweest. Op platte wagens en ook op vrachtauto's werden de eenvoudige houten kisten vervoerd en opgesteld langs het Vrijthof in de schaduw van de bomen. Ondertussen droeg Monseigneur Lemmens een Requiemdienst op in de St.Servaaskerk. Er was niet meer binnen te komen en dus hebben we buiten gewacht totdat de stoet naar het kerkhof trok.

Klaarblijkelijk was het bombardement een tragische vergissing van de Amerikaanse luchtmacht.

Ik was ook in vorige vakanties een trouwe bezoeker van de Openbare Leeszaal en Bibliotheek in Heerlen. Ik las graag en je kon daar boeken bestellen die wel behandeld waren in de lessen maar die je vaak niet kon krijgen op school. Ik heb de tijd altijd kunnen doden door regelmatig te lezen. We hadden een kleine maar intieme tuin met een heerlijk zitje en daar heb ik menig boek soldaat gemaakt.

NAAR HET NOVICIAAT

Toen het einde van augustus naderde heb ik hier en daar afscheid genomen van goede vrienden op de Molenberg en van familie, die niet te ver weg woonde. Mijn hutkoffer werd richting Meerssen getransporteerd en op de dag van intrede bracht Pap me met de trein naar het noviciaat. Vlak bij het station was een houten restaurantje. Daar zaten een paar Duitse soldaten te drinken. Zij zagen er niet blij uit en ik dacht dat ze niet bepaald richting front trokken. Hoe wij ontvangen werden in het Montfortaanse trainingskamp weet ik niet meer.

In die eerste week kregen we te doen met de kersverse novicemeester. Het was geen onbekende voor ons: we hadden hem zeven jaar meegemaakt als prefect in Schimmert.

Op de dag van onze inkleding hadden we onder het diner gehoord dat Pater Janssen benoemd was als onze toekomstige novicemeester. Eerlijk gezegd waren we daar alles behalve blij mee en later heeft hij ons verweten dat iemand gereageerd zou hebben: "Die kunnen we wel aan" of zoiets.

Ik zou dit niet willen ontkennen, mezelf en mijn klasgenoten kennend.

Het zou ook best kunnen zijn dat de arme Pater erg heeft opgezien om met ons de eerste stappen te zetten op de weg van de Montfortaanse vorming. Onze klas behoorde niet direct tot zijn "bemінде leerlingen".

De dagen tot 8 september werden het postulaat genoemd, voorbereiding op het noviciaat.

Zij werden gevuld met instructies. Hij probeerde ons aan te geven welke terreinen van het gebied voor ons toegankelijk waren. Wat doe je dan als nieuweling, die de heilige wetten van de gehoorzaamheid nog niet tot de zijne gemaakt heeft en die buiten het omheinde gebied het lawaai hoort van de terugtrekkende groepen van Duitse bezetters.

Je zoekt dan een plaats op die uitzicht biedt op de Bunderstraat. Achter de spijlen van het hek stond een rij thuja's en daarvoor stond je eerste rang en onzichtbaar voor de wandelende bidders in de tuin. Je wist toen nog niet dat bepaalde mensen een aparte neus hebben voor overtreders van de wet en tot die categorie behoorde zeker Pater Deckers de meester die zijn laatste groep ging afleveren. Hij was jarenlang de kapitein van het schip, bemand door een groep toekomstige kloosterlingen, die door hem naar de veilige haven van het klooster werd gebracht. Hij stond bekend als een man die overal ogen had en met zijn scherpe stem mensen tot de orde pleegde te roepen. Meerdere malen moesten Joep Feiter en ik beleven dat hij ineens achter ons stond en door de struiken riep dat we in de fout waren. Net alsof we dat niet wisten. Maar we waren echt nog niet van plan herhaling te voorkomen.

Zo kwam de avond vóór 8 september, feest van .Maria. Die avond zouden wij het postulaat eindigen. We moesten onze koorden inleveren en onder een plechtig lof werden die gezegend en opnieuw omgehangen als teken van de nieuwe binding die we aangingen. Het proefjaar was begonnen en al gauw zou blijken dat het echt ging spannen.

Intussen was het oorlogsgeraas niet van de lucht. Je merkte dat het front niet ver meer was. Er kwamen berichten dat de Amerikanen richting Nederland trokken en waarschijnlijk de Nederlandse grens op verschillende plaatsen zouden bereiken.

Om zeker te zijn dat de plechtigheid van de Professie op 8 september doorgang kon vinden begon de Mis in de vroege morgen om zeven uur. Vanwege de onzekere situatie zou er toch wel geen familie komen en dat kwam uit. Alleen de familie van frater Huub Hamers uit Rothem was aanwezig. Die hoefde maar enkele honderden meters te lopen.

Om de haverklap ging die dag het luchtalarm en zaten we in de kelder.

De toestand werd zo gevaarlijk dat de Paters het niet meer verantwoord vonden in Meerssen te blijven met zoveel jonge mensen. De overste van de noviciaatgemeenschap was Pater Ewald Bremen. Niet bepaald een man waar de heldhaftigheid sporen had achter gelaten. Een voorzichtig iemand, bezorgd en vriendelijk voor ons, jonge strijders in opleiding.

VLUCHTEN

Hij riep ons op 9 september samen in de zaal onder de kapel en deelde in zijn oorlogberichten mee dat de geallieerden vlakbij Maastricht lagen en wij zonder twijfel in de frontlinie kwamen te liggen. Wij werden voor de keus gesteld: ofwel dit risico nemen of naar huis gaan. Dit laatste ging op voor de Limburgers, die hun thuis gemakkelijk te voet konden bereiken.

Ik hoefde niet lang na te denken. Na overleg met Henk Sterenberg en Nol Gilissen, die de dag van tevoren geprofeet waren, gingen we op weg naar Heerlen, via ons klooster in Schimmert, waar we het middageten kregen. In de avonden bereikten we Hoensbroek en bij de Emma konden we de laatste tram nemen naar Heerlen. Aan de halte Cardinaels werden we bij de remise afgezet.

De bestuurder durfde niet verder; er waren overal razzia's in de stad.

Hij raadde ons aan uit het centrum weg te blijven.

Aangekomen in de Kloosterkoolhof vond ik daar de familie in angst om Pap, die in de morgenuren door de Duitsers was opgepakt op het distributiekantoor, waar hij iets moest halen voor een veilig vervoer van de bakkerswagens.

Niet lang na mijn aankomst kwam hij terug, niet bepaald in een vrolijke bui maar doodmoe. Hij was met een twintigtal Heerlenaren in het distributiekantoor opgepakt en op een vrachtwagen vervoerd naar de Gulperberg, waar zij de hele dag loopgraven hadden moeten maken. Het graafwerk was niet alledaags voor hem, dus was hij geradbraakt.

Aardige bijzonderheid: op de terugweg had een hem bekende boerin in het land van Gulpen twee "stinkkaasjes" meegegeven. Zo zie je dat de weekmarkt zijn vruchten opbracht.

Van de dagen die volgden bracht ik heel wat uren door bij de familie Sterenberg, die langs de grote weg woonden, waar wij de terugtrekkende Duitsers met genoeg richting grens zagen gaan. Wat een verschil met de 10^e mei 1940. Toen schitterende uniformen en gloednieuw materiaal, nu een ordeloze bende met krakkemikkige voertuigen, vaak gestolen bij boeren en bedrijven of fietsen op harde banden en behangen met slordige bundels. De laatste Duitser, die we zagen droeg een gescheurde broek, waar een witte bil doorheen zichtbaar was. Hij sjokte naast een fiets en zag er uit alsof hij Leenhof niet zou halen.

Symbool van vergane glorie, maar ook om medelijden mee te hebben. Wat moet zo'n jongen hebben meegemaakt in zijn nog korte leven.

Het bleef enkele uren heel stil. Niets te zien op de weg, geen soldaten maar ook geen burgers. Het was een spannende stilte, die je te raden gaf wat ging gebeuren. Het was zondagmiddag. Ineens hoorden we gejuich van mensen die

in groepen langs kwamen richting stad.. Plotseling stond Pater Frijns, die toen in Leenhof was, voor ons en riep: "Jongens, kom mee, de Amerikanen zijn er." Henk en ik trokken met de menigte mee en belandden op het grote plein, waar nu de Annakerk staat. Inderdaad stonden daar tanks en andere voertuigen met juichende mensen er om heen. We slaagden erin om dicht bij een tank te komen, Ik kreeg een handtekening van de soldaten op mijn persoonsbewijs. Ik kijk er af en toe wel eens op. Ik bewaar het als kostbaar oorlogssouvenir. We waren bevrijd. Op de markt in Heerlen waren we er getuige van hoe uitgelaten mannen en jongens de Duitse Bildkasten, waar orders en bevelen waren opgeslagen, tot puin sloegen. Een explosie van geluk en wraak tegelijk. Ontroerend was hoe ondergedoken joodse mensen elkaar troffen en in elkaars armen vielen. Onderduikers, die nu pas het licht weer zagen.

BEVRIJDING

Het was 17 september dag van bevrijding voor vele Limburgse plaatsen. Enige flarden van herinnering komen bij me boven. Zo zie ik nog de gesloten formaties van Amerikaanse soldaten bijna onhoorbaar langs de huizen lopen richting Schaesberg.

Ik zie nog hoe een geschut geïnstalleerd werd achter het huis van Sterenberg. Een voor onze begrippen groot kanon. Af en toe gaat er een schot af. We krijgen dan de opdracht de oren te stoppen. Het waren leuke mannen, die gul waren met sigaretten.

Het kwam zelfs zover dat Henk werd uitgenodigd om ook eens een schot te lossen.

Naderhand heb ik me afgevraagd of hij dat had moeten doen. Wie weet wat hij heeft aangericht enkele kilometers verder op. Ik heb daar vaak aan moeten denken.

Een treffend gebeuren is mij altijd bij gebleven. Onze burens waren niet bepaald mensen om een fijne relatie mee aan te gaan. De buurvrouw was eigenlijk degene die dit onmogelijk maakte. Hij was een goede man met een eenvoudige Limburgse humor en altijd toch vriendelijk Toen goed tot ons doordrong dat we vrij waren nodigde deze burens de bewoners van onze straat uit op een borrel, die zij voor die gelegenheid bewaard hadden. Een beetje onwennige bijeenkomst maar wel indrukwekkend.

Het was met enige tegenzin dat we enkele dagen later gehoor gaven aan de oproep terug te komen naar Meerssen om mijn noviciaat te beginnen en Henk zijn scholasticaat, dat voorlopig daar met een eerste klas filosofie begon omdat Oirschot nog niet te bereiken was.

Zo werd het huis aan de Bunderstraat tamelijk vol en moesten de pas geprofesten nog een tijd in de gewijde sfeer blijven die ze een jaar lang hadden genoten.

Het was op de 21^e september, de dag dat het naamfeest van provinciaal Mathieu Hupperts gevierd werd.

VERVOLG NOVICIAAT

Laat mij de crew aan U voorstellen. De overste van de noviciaatgemeenschap was Pater Ewald Bremen. Novicemeester was Pater Piet Janssen, Socius, Pater Jos van Mulken, pas gewijd priester. In het provinciaal, dat tegen ons huis was aangebouwd woonden de Provinciaal Overste, Hupperts, de econoom, pater van Aubel, de pater Plat, Eijmael, Budé en verder de Pater, die lessen moesten geven aan de filosofen: Frehen, Reijnders, van Buggenum, en de rectoren van de zusters, Mathieu Lagro en Huub Kunkels. Voeg daarbij onze klas met twaalf en de klas boven ons ook met een man of twaalf. Je mag wel van enig krapte spreken in de kamervoorziening.

De leermeester voor het noviciaat was natuurlijk de novicemeester, die ons lessen over het geestelijk leven gaf en vooral de uitleg van de Montfortaanse Regel. Pater van Mulken zou ons inleiden in de H.Schrift met zijn lessen over de psalmen, hij las met ons het boek over Montfort van Laveille en was de muziekleraar. Pater van Aubel was de aangewezen biechtvader. Als oud-novicemeester van zoveel jaren terug werd verondersteld dat hij een goede zielenherder zou zijn. Je had het maar te nemen.

Ons noviciaatjaar werd getekend door de bevrijding. Er was veel te beleven buiten de muren van het klooster. We hoorden verhalen van de studenten van Schimmert, die vanwege de bezetting van Ste.Marie thuis waren en lessen kregen op verschillende plaatsen in Zuid Limburg zoals Leenhof en Hoensbroek. Heel eerlijk moet ik toegeven dat het leven mij aanvankelijk echt niet kon begeistere. De geestelijke vorming had bij mij nog al wat obstakels te overwinnen. De novicemeester las ons wel eens vrome verhalen voor over geestelijke boodschappen, doorgegeven aan vrome en heilige zusters. Ik kon daar zo weinig mee; was ik niet ontvankelijk genoeg? De Ware Godsvrucht, het werk van Montfort sprak me nog niet aan. Ik heb het wel eens moeilijk daarmee gehad en me vaker de vraag gesteld of ik wel op de goede weg zat. Misschien ben ik te nuchter om daar een groot probleem van te maken. Gelukkig was er in dat vormingsjaar genoeg handwerk te doen. Ik ben meer een doener dan een denker.

Ik had heel veel moeite met de strenge regelmaat van de zogenaamde oefeningen.

Er waren veel momenten die in gemeenschap beleefd werden zoals morgengebed, meditatie, H.Mis en dankzegging. Mediteren vond ik moeilijk. De avond van te voren werd na het derde rozenhoedje, bij droog weer in de tuin, de twee punten aangegeven, waarover de volgende dag gemediteerd moest worden. Er werd bijvoorbeeld een klein deel van het evangelie gelezen en samengevat in twee punten. Bijvoorbeeld de roeping van de eerste apostelen: eerste punt, "Ik ga vissen", tweede punt: "Ik ga mee". Je kunt je wel voorstellen dat de meer onvolmaakte novicen, "inter quos et ego" (waaronder ik) daarbij een lachje niet konden onderdrukken.

Tot ongenoegen van onze leidsman was de meditatie in de prille morgen vaak een tijd dat ik, zonder snurken, wegdoezelde in de armen van Morpheus, de god van de slaap. (SMM = Semper Manibus Morphei = Altijd inde armen van Morpheus).

Overdag moest je bepaalde zaken alleen doen, zoals twintig minuten geestelijk lezing, een half uur Montfortstudie, een half uur Schriftlezing, bezoek aan het Allerheiligste in de kapel. Iedereen had ook zo zijn vast baantje, zoals we dat noemden.

De verantwoordelijkheid over de bibliotheek, kapel en sacristie, tuin, een bepaalde gang schoon houden en je eigen kamer poetsen, om de beurt met je kamergenoten, hoorden tot de zogenaamde handenarbeid.

Af en toe glipte ik bij Pater Friedrichs binnen. Hij was rector van Leenhof geweest tijdens de oorlogsjaren. Hij was Duitser van geboorte en zou wat al te vriendelijk omgegaan zijn met de bezetters. Er is daar een incident geweest met een gevluchte Franse krijgsgevangene, die zich schuil hield inde serre achter de kerk en die weer gevangen genomen werd. Wat is daar de oorzaak van? Na de bevrijding is de rector ongewenst verklaard en wachtte op een plaats om in Duitsland te kunnen werken. Intussen had hij verlof gekregen in ons klooster te wonen en akkoord te gaan met huisarrest. Hij mocht de straat niet op. Hij was een goede amateurschilder en bracht zo zijn tijd door. Hij liet mij zien hoe hij werkte en gaf me een raad: als je gaat schilderen neem een werk van een groot kunstenaar en kopieer dat beetje bij beetje. Plaats je werk naast de deur van je kamer en als je binnen komt werk dan heel even aan het doek en laat het liggen. Als je dan weer uitgaat kijk dan weer wat verbeterd kan worden. Dit is een goede leerschool. Goed praten, maar als je geen spullen hebt, wat kun je dan?

Omdat de kost zeer schraal was sloegen de griep en andere ziektes toe en dan moest ik vaak invallen en was ik heel veel bezig buiten mijn kamer. Ik had daar het minste bezwaar tegen.

Om de zoveel weken moest je zogenaamd op bezoek bij de novicemeester om de stand van zaken in je geestelijke vorming op te nemen. Dit was de

zogenaamde directie, dat letterlijk leiding betekent. Voor mij waren dat pijnlijke bezoeken.

Een van de gedachten die mij altijd is bijgebleven was de vaak terugkerende vaststelling dat mijn hoofdfout was het gebrek aan onderwerping en een soms kritieke houding ten opzichte van de overheid.

Ik zou de laatste zijn die dit ontkennen zou, maar ik had niet de juiste motivatie om het af te leren. De magister (novicemeester) had de vervelende gewoonte om mij dan te herinneren aan een voorval dat bijna een eind gemaakt had aan mijn opleiding aan het kleinseminarie.

Het kwam daar meermalen voor dat als het algemene gedrag te wensen over liet, gezien het gemiddelde van de punten elke veertien dagen, de Overste een algemene straf afkondigde die bestond in een rookverbod voor enkele weken. Ondanks de schaarste aan rookwaren was de meerderheid van de studenten niet afkerig van een paar uren rookverlof. Weken lang verstoken van dit genot was in die gekke tijd, waar toch al weinig te genieten viel, een straf die aan kwam. De niet-rokers kwamen er dan genadig van af. Dit tot ons ongenoegen. We hadden al een hele tijd gezucht onder deze strafexercitie. Onder een recreatie op de speelplaats vroeg ik aan de prefect, onze latere novicemeester, of de overste die middag de straf zou opheffen. Het teleurstellend antwoord was voor ons om te huilen: "Ik denk het niet".

Toen heb ik me laten gaan, trapte tegen de deur, waarachter de prefect verdween en zei: "Dan hou het". Natuurlijk ging de deur aanstonds open en de vraag: "Wie trapte tegen de deur?" kon alleen door mij bevestigend beantwoord worden. De reactie van de prefect: "ga naar de Overste dit melden en ga naar de slaapzaal je koffers pakken".

Ik ril nog als ik terugdenk aan wat er toen door mij heen ging. De gang naar de kamer van de overste was een lijdensweg en nog meer de ontmoeting met hem die mijn lot in handen had.

De overste aanhoorde mijn relaas. Hij stuurde me naar het klaslokaal waar ik toen moest zijn en zei dat ik er nog van zou horen. Dagen lang hebben ze me in onzekerheid laten zitten totdat ik er ongeveer ziek van werd en na een tijd liet de prefect me weten dat ik nog een kans kreeg maar dat ik op scherp stond. In sporttermen zouden wij nu zeggen dat ik een gele kaart kreeg en ik een rode zou krijgen bij een volgend zwaar vergrijp. Ik vraag me nu nog af of die opvoeders zich wel realiseerden wat ze een jongen aan deden. Zo wel dan durf ik nu hun opvoedkundige kwaliteiten ten zeerste te minimaliseren. Zo, dat is er na jaren uit. Goed dat mijn ouders dit nooit geweten hebben.

In hoeverre deze ervaringen invloed hebben gehad op mijn verdere ontwikkeling kan ik niet meer vast stellen.

Nu moet je niet denken dat er tussen Pater Janssen en mij een slechte verhouding bestond. Verre van daar. Als student kreeg ik vanwege mijn bezit van niet- linkse handen vaak opdrachten voor assistentie bij het knutselen van versieringen en dergelijke. Hij was overigens met mijn goede Ome Piet, Broeder Alex, in het noviciaat geweest en zij waren altijd goede vrienden gebleven, vandaar.

VOEDSELVOORZIENING

Zeer zeker was dit ook de reden van mijn uitverkiezing om af en toe met de fiets naar Schimmert te gaan om in de keuken bij Br.Alex eetwaren te halen, die de Amerikaanse bezetters binnen brachten voor de broeders en paters, die er steeds maar gezonder uit gingen zien, terwijl wij in Meerssen moesten uitkomen met een jampotje vet voor de boterham. Een beetje zout liet ons dan ook nog in de waan dat het lekker was.

Het eipoeder, de kunsthoning, de crackers, de pureepoeder, niet te vergeten de 'corned beaf made in America', waren zeer welkom en ik genoot van de sigaretten die Ome Piet me liet roken in zijn keuken.

Het waren voor mij dagen dat het uit te houden was in die school van oefening in vele deugden.

De wandelingen twee maal in de week waren ook uren dat je de accu kon opladen om er daarna weer tegen aan te gaan. Een paar van die wandelingen hebben de plaats in mijn geheugen nooit verlaten. Onze begeleider van de wandelingen was altijd Pater van Mulken, de zogenaamde socius, dit betekent gezelschap, begeleider. Hij was in het laatste oorlogsjaar gewijd en zag er jonger uit dan wij.

Het was van de gekke dat wij als bijna jongvolwassenen, als brave schooljongens moesten begeleid worden. Over vertrouwen gesproken!

Om de beurt moesten twee van ons bij hem lopen. Toen ik eens aan de beurt was en wij buiten Meerssen de spoorwegovergang passeerden, kwam uit het huis van de seinhuiswachter een meisje op ons toe en klampte de socius aan met de vraag of hij een gedichtje kon maken voor een prentje van haar zusje, dat de eerste communie zou doen. Met een ondeugende glimlach wees hij op mij, die aanmerkelijk ouder uit zag dan hij en zei: "Dan moet je bij die Pater zijn, die kan dat goed". Toen stond ik, verlegen jongeling, met de mond vol tanden tegenover die jonge meid. Ik maakte haar duidelijk dat dit niet zou lukken op stel en sprong en beloofde haar dat ik iets zou maken en dat bij de broeder portier zou afgeven, Bunderstraat 39, in Meerssen. Het meisje was blij en zadelde mij dus op met iets waarvan de novicemeester geen weet mocht hebben. Ik heb inderdaad een rijmpje gemaakt en volgens afspraak aan de

broeder gegeven Ik heb het meisje nooit meer gezien. Of Pater Janssen het geweten heeft betwijfel ik. Zover vertrouwd ik Joep wel. In ieder geval heeft hij er plezier aan gehad dat hij mij beet genomen had.

DOOD VAN PATER BREMEN

Het was in de eerste maand na de bevrijding dat Frans Stams en ik tijdens de middagrecreatie door Pater Bremen uitgenodigd werden voor potje beugelen. Beugelen was een spel dat gespeeld werd op een grindveldje van pakweg zes bij twaalf meter of zo iets. De bedoeling was dat je met een palet van stevig hout toelopend in eens spitse punt een zware houten bal van een centimeter of 25 doorsnede door een ijzeren ring kon meppen. De bedoeling was dat je ook je tegenstanders probeerde te beletten door de ring te komen door hen weg te werken met rake botsingen met jouw bal.

Van Pater Bremen was bekend dat hij een geduchte tegenstander was die erop rekende te winnen. Tot onze grote schrik liet hij op een gegeven moment een schreeuw, zakte door zijn knieën en greep naar zijn been. Met moeite konden we hem overeind helpen en naar zijn kamer brengen. We hebben hem niet meer terug gezien. Hij moest het bed houden. Een trombose in het been bezorgde hem vreselijke pijn. Hij kon niet lopen en men hoopte dat de trombose zou oplossen met rust. Ik denk dat het nauwelijks 14 dagen later was dat wij met zijn allen bezig waren met verplicht tuinwerk. De bel ging en wij kregen opdracht om naar de kapel te komen in superpli, samen met de fraters van de filo, en met een kaars in de handen in processie op te trekken naar de kamer van de overste Pater Bremen. Hij zou plechtig bediend worden: de laatste sacramenten, het H.Oliesel, zoals men dit toen nog noemde.

De Pater lag met wijd open ogen en zwaar hijgend in de armen van Pater Deckers en aan de andere kant Pater van Buggenum. De kaarsen zorgden er voor dat de temperatuur en zeer zeker ook het zuurstofgehalte niet mee werkten om de Pater lucht te bezorgen. Ik vergeet nooit hoe hij opeens heel zwaar begon te ademen, dat zijn ogen uitpuilden en dat hij volkomen stil werd. Het was de eerste keer dat ik iemand zag sterven.

Ik kan nauwelijks beschrijven welke indruk dit op mij maakte. Ik was blij dat ik uit die benauwde kamer was en zelf weer meer lucht kreeg. Het was een huiveringwekkende ervaring.

In de komende nachten werd ik vaak wakker en dacht aan de dode, die opgebaard lag op zijn sterfkamer, die recht onder onze kamer was. Hij werd begraven op het kerkhof tegenover ons huis op de plot die gereserveerd was voor de Dochters der Wijsheid, onze Montfortaanse zusters.

Later werd een afdeling gekocht voor de Montfortanen en hij was de eerste die er een graf kreeg. Inmiddels is het kerkhofje vol en geen Montfortaan meer in Meerssen.

MONTFORTAANSE GROTTEN

Tussen Meerssen en Houthem liggen enkele mergelgroeven, eeuwenoude mergelwoningen, die vroeger dienden om bouw materiaal voor de huizenbouw te leveren. Een van die groeven heette in de volksmond o.a. Dölkesberg. In het boek "De plaets waer Gij staet is heilig" beschrijft Fons Leunissen de "Kapellen in de onderaardse kalksteengroeven van Zuid-Limburg".

"In het verleden werd de groeve door de mensen in de regio meestal de 'Dölkesberg' genoemd. "Dölke" is Limburgs voor kauw, een klein soort kraai, die als huisdier werd gehouden en die, net als een papagaai, kan leren praten Tot slot werden in de eerste decennia van de vorige eeuw ook wel eens de namen "Kapelberg" en "Patersberg" gebruikt ter aanduiding van de groeve. En via de laatste benaming zijn we dan al op het spoor gekomen van de makers van de kapel die nu besproken zal worden".

In de nu volgende paragraaf geeft de schrijver de oorsprong aan van de kapel in de groeve.

"Tot de jaren zeventig van de vorige eeuw was er in de Bunderstraat te Meerssen een noviciaat van de paters Montfortanen gevestigd. De afgestudeerden van het kleinseminarie van Schimmert waren verplicht om één jaar als novice in dit klooster te verblijven, voordat ze mochten doorstromen naar het grootseminarie. In dat jaar moesten ze zich voorbereiden op hun verdere studie en zich ernstig bezinnen op hun keuze om priester te worden. Natuurlijk was er ook een tijd voor recreatie en als het goed weer was, gingen de seminaristen wandelen op de oevers van de snel stromende Geul of in de hellingbossen langs de heuvels. Als het weer niet geschikt was om te wandelen, trokken ze de Leraarsgroeve in en tekenden met houtskool allerlei, voornamelijk religieuze, voorstellingen op de mergelwanden. Dit begon al kort na de oprichting van het noviciaat in 1903 en zette zich tientallen jaren voort, zodat de groeve op de duur opgesierd werd met een groot aantal werkstukken. De meeste hiervan zijn helaas verdwenen door de instortingen, maar oude foto's getuigen nog van de kwaliteit van de tekeningen die de novicen maakten."

Op bladzijde 206 begaat hij een vergissing als hij zegt:

“Ik vond in het huis van de Montfortanen te Houthem een hoogbejaarde pater die nog in 1938 in de groeve had gewerkt aan een serie tekeningen, gebaseerd op de tekenfilm “Sneeuwitje” van Walt Disney. De pater kon me slechts meedelen dat de kapel toen al lang bestond en dat er bij zijn weten nooit missen waren gelezen. Er bestaan geen documenten over de activiteiten van de Montfortanen in de groeve en de kapel is dus de enige bron.”

De hoogbejaarde pater ben ik geweest. Ik protesteer dus tegen deze benaming althans tegen dat “hoog”. Verder klopt het jaartal niet dat moet zijn 1945 en de mededeling over de Missen kan ik ook niet gezegd hebben omdat ik heel goed wist dat onze Heerlense kapelaan Berix daar ondergedoken was en er de mis gelezen heeft op de morgen dat hij in Weert werd opgepakt nadat de Ondergrondse Verzetsgroep, waarmee hij in vergadering was, verraden was. De tekeningen uit de film “Sneeuwitje” heeft Toon Bernard gemaakt. Ik mocht daarbij assistentie verrichten.

In de groeve, waarin de kapel is, hebben in de oorlog drie jongemannen uit Meerssen als onderduikers geleefd: de pas overleden Joop Geijsen, die ik later zal tegenkomen als kerkmeester in de parochie van de H.Bartholomeus, Edmond Heijnen, de broer van onze broeders van die naam en Jan Kleijnen, de horlogemaker, die mijn medebewoner werd van Vroenhof, waar hij gestorven is, toen ik er rector was.

AMERIKANEN IN HET GEULDAL

In het boek van Leunissen is ook een heel hoofdstuk gewijd aan die onderduikhistorie.

Daar staat ook te lezen dat er in die periode door de Duitsers een spoorlijn is aangelegd in verband met de werkzaamheden van de Organisation Todt, die in de groeve verderop werkten aan de beruchte V2, die dood en verderf zou zaaien op het einde van de oorlog. Er moest een lanceerinstallatie komen in de buurt waar de “Montfortaanse grotten” lagen. Ik heb altijd gedacht dat de Amerikanen die spoorverbinding hadden gelegd voor hun benzinetoevoer. Als we gingen wandelen in het Geuldal kwamen we langs de plaats waar pijpleidingen lagen en waar een grote bedrijvigheid was van af en aan rijdende vrachtwagens en treinen die benzine vervoerden. Het front lag nog niet zo ver weg en van hier uit werden de troepen voorzien van brandstoffen, die vanuit Cherbourg werden aangevoerd.

Blijkbaar waren de manschappen niet erg begaan met de zuiverheid van het milieu want ze gebruikten de Geul voor het dumpen van hun afval. Leidingen werden schoon gemaakt en er kwam benzine en olie in de Geul terecht. Zo waren zij oorzaak van een ramp voor de familie Hamers in Rothem. Op zekere

dag stond de Geul over honderden meters in lichte laaie. De benzine had vlam gevat en tegen de stroom in ging het vuur door de oude watermolen heen, zette stallen in brand. De schade was aanzienlijk de oude molen brandde af en een stal met varkens werd verwoest. Tientallen beesten vonden de dood. Frater Huub. Hamers zat op de klas boven ons en mocht aanstonds naar huis. Nu we het toch over de bevrijders hebben valt me nog een voorval in. Omdat het eten voor ons in huis echt aan de heel magere kant was en in het bezette klooster van Schimmert een land van melk en honing ontstaan was omdat de bezetters rijkelijk deelden met de Montfortanen, mochten we vaker op bezoek komen. We kregen dan een goede broodmaaltijd en mochten dan ook praten met de soldaten, die het fijn vonden ons te ontmoeten. Zo kregen we contact met een legerdokter, die ons zijn rijdende operatiekamer liet zien. Bij die gelegenheid demonstreerde hij zijn instrumenten en vertelde zo wat hij meemaakte. Voor zover we het verstonden was dat leerzaam. Zo gebeurde het ook dat iemand van ons uitleg vroeg over een "medicijn" in een klein plat doosje. We kregen toen in verholen termen een verhaal over gummi dingen, waar wij het bestaan niet van kenden, zeker niet de toepassing. Dit verhaal heeft nog gevolgen gehad. Waarschijnlijk heeft iemand van ons gewetenskrampen gekregen en dit aan de novicemeester verteld. We hebben toen in een geestelijke lezing een aardige uitbrander gekregen, met de sanctie dat we bij een volgend bezoek die dokter niet meer mochten opzoeken. Laat nu die dokter de volgende morgen in Meerssen aan de deur staan om ons sigaretten te brengen. Het gezamenlijk ontbijt was juist afgelopen en wij kwamen de eetzaal uit om naar de kapel te gaan voor het breviergebed. Sommigen van ons verwelkomden de Amerikanen heel uitbundig terwijl de magister hen geen blik waardig keurde. De telaarcomers kregen de volle laag en de sigaretten moesten in geleverd worden. Een heel interessante wandeling was naar het vliegveld in aanleg. In Bunde, achter het zustersklooster, werd kiezel uit de heuvel gehaald en vervoerd naar de landerijen langs de grote weg naar Beek. De kiezel diende als ondergrond voor grote stalen matten waarop de straaljagers konden landen en opstijgen. Pater van Mulken die goed Engels sprak kreeg het gedaan dat we een rondleiding kregen en we mochten zelfs in een vliegtuig klimmen. Het was een exemplaar dat we nooit hadden gezien. Ik meen dat de naam Dornier was, een machine met een dubbele romp. Dit vliegveld is gebleven onder de huidige naam "Airport Maastricht-Aachen". Een angstige tijd brak aan tijdens het Ardennenoffensief. De Amerikanen zaten ingesloten in Luxemburg in de Belgische Ardennen. Mist en sneeuw maakten het onmogelijk om het front verder te verleggen. De luchtmacht kon niet opereren vanwege het slechte weer.

De berichten waren angstig en er werd gevreesd dat de Duitsers weer terug kwamen.

Op oudejaarsavond ging luchtalarm, in de verte hoorden we bominslagen. We zaten in de kelder op een geïmproviseerde bank, een plank over veilingkisten. De brave oude Pater Eijmael zat op de hoek. Toen de fraters opstonden sloeg de bank om en lag de goede man naast de appelrekken. Die appelrekken waren een uitdaging en gaven het bewijs dat we in de volmaaktheid nog lang niet die hoogte hadden bereikt, waarop men toch had kunnen rekenen. De togen hadden wijde zakken.

AFSCHEID

Het was 8 maart. Midden op de dag werd de grote bel geluid op een ongewoon uur.

We werden gesommeerd naar de conferentiezaal te gaan. De novicemeester kwam binnen met een begrafenisgezicht. Met omfloerste stem deelde hij ons mee dat vandaag, op de helft van ons proefjaar frater Frits Weijers ons verlaten had en naar huis was gegaan.

Het was mij wel opgevallen dat deze klasgenoot nerveus was. Hij zat tegenover mij aan tafel en ik merkte dat hij doorlopend heel zenuwachtig zijn knieën heen en weer bewoog.

Voor zijn broer Math was dat een heel pijnlijke dag. Trouwens we waren allemaal onder de indruk want zijn broer was een heel goede en vrolijke klasgenoot.

Afscheid hebben we van hem niet kunnen (mogen) nemen. We hebben in de loop van het jaar verschillende medebroeders op die manier verloren. Ik heb het altijd als onwezenlijk ervaren dat iemand zo maar in het niet verdween, met zoveel geheimzinnigheid gepaard alsof het een groot vergrijp was.

In de loop van het vormingsjaar werd je toch een hechte groep.

Waarschijnlijk vanwege de slappe kost van de oorlogsjaren, die nog niet erg veranderd was, verdwenen drie fraters naar de ziekenboeg met een longaandoening, begin van tbc of iets dergelijks. Een van hen koos er voor thuis te gaan kuren met het gevolg dat hij het jaar moest over doen. Twee zieken bleven bij ons er werden op een aparte kamer gelegd.

Ze werden een beetje geïsoleerd en mochten onder bepaalde voorwaarden bezocht worden.

Later heb ik vernomen hoe alles rond het weg gaan van Frits is verlopen. Op die dag van 8 maart was een wagen van de ODB (de zaak waar pap werkte) bij ons geweest om een pakje voor mij af te geven. De novicemeester wist dit en heeft

de chauffeur toen gevraagd om hem af te zetten bij ons thuis. Pap is toen naar Schaesberg gereden per fiets naar kapelaan Tummers, die het slechte nieuws ging overbrengen naar de familie. Vader Weijers is toen naar de Kloosterkoolhof gekomen met burgerkleding, want Frits was nog in toog. De verbindingen waren nog slecht in die tijd, er was geen telefoon, de wonden van de oorlog schrijnden nog na, maar wat ik achteraf erger vond is dat er geen openheid was, gebrek aan communicatie. Je werd toch nog beschouwd als een kleine jongen die niet alles mocht weten. Je mocht bijvoorbeeld niet praten met de broeders. Dat heb ik nooit begrepen en ik heb me daar ook weinig aan gehouden. Ik had in deze natuurlijk een uitzonderingspositie in Schimmert gehad, vanwege mijn goede ome Piet, Br.Alex.

AKKERS VAN MARGRATEN

Toen ik deze geschiedenissen weer uit mijn geheugenarchief boven haalde las ik in de televisiegids een aankondiging van een uitzending getiteld "De akkers van Margraten". Deze werd omschreven als "een ontroerend ooggetuigenverslag met markante, ontroerende en veelzeggende beelden.". Vanzelfsprekend heb ik deze bekeken met de gemeenschap hier in Schimmert. Het bracht mij terug in het najaar van 1944 toen wij met onze socius op een regenachtige dag naar Margraten wandelden omdat daar iets te zien was. Er werd een kerkhof aangelegd voor de gevallenen op de slagvelden, die nog zo kortbij waren.

In de uitzending kwamen beelden voor, oude filmpjes en fotomateriaal en vooral verhalen van mensen uit Margraten die spraken uit eigen ondervinding. Het was alsof de tijd 65 jaar terug sprong want er was veel herkenning. Ook wij zagen daar de lijken van gevallenen, we zagen de zwarte soldaten, die graven groeven en zichzelf begeleiden met eentonig droevig gezang. En wat nog het diepst in mijn geheugen gegrift staat is de uitbrander die we kregen van de dienstdoende aalmoezenier, die niets moest hebben van ons rampentoeisme. We dropen af, de socius voorop.

Terwijl ik dit schrijf realiseer ik me dat het 17 september is; 66 jaar geleden werden we in Heerlen bevrijd.

En dan trekt bij mij de bevrijdingsoptocht van Meerssen voorbij, ik weet de datum niet meer. Een van de wagens was een nabootsing van de ingang van de onze Dölkesberg met ervoor liggend de drie gewezen onderduikers.

VADERLAND VRIJ

Het werd 5 mei en zoals iedere dag lagen wij al in bed terwijl het buiten nog gonsde van de avondgeluiden van een tamelijk groot dorp.

Er werd op mijn deur geklopt en de plechtige stem van de magister kondigde aan: "Frater, Nederland is bevrijd, er is vrede. Gij moogt op staan."

Die dag werd in Apeldoorn de capitulatie van de Duitsers ondertekend, wisten wij veel!

In de hoop op een beetje feestelijke viering kwamen wij, de jonge mensen, bijeen in de tuin en wachtten op een feestrokertje. Dat kwam niet en toen zijn wij misschien een beetje protesterend aan een optocht door de tuin begonnen. Voorop een geïmproviseerde witte vlag, Henk Smeets, een broederpostulant, blies op een trompet.

Van lieverlede zijn wij toen maar naar bed gegaan, er was toch niets om aan de feestelijkheid een beetje glans te geven.

HET GEESTELIJK LEVEN

Eigenlijk betrap ik me er nu op dat ik bezig ben met de meer profane kanten van ons jaar te beschrijven en ik niet erg gehinderd wordt door herinneringen aan worstelingen om te ontstijgen aan dit ondermaanse en op te stijgen tot hoogten van meer geestelijke inhoud.

Door de onrust om ons heen van bevrijding en wederopbouw had ik wel even tijd nodig om tot een zekere rust te komen die het mogelijk maakte om te genieten van wat ons geboden werd. Het was de tijd van het rijke roomse leven waar processies en bedevaarten nog ervaringen waren die indruk maakten.

Meerssen is bekend om zijn prachtige gotische kerk en een rijk verleden. Denk maar aan het verdrag van Meerssen en de verdeling van het Karolingische rijk. Het is de bedevaartsplaats van het H.Sacrament, vanwege twee wonderen die er plaats gevonden zouden hebben: het bloedwonder en het brandwonder.

Een priester, eeuwen geleden, vergat wijn in de kelk te doen en bij het breken van het brood vloeide bloed en vulde de kelk er mee.

Een boer in het gehucht Raar, boven op de heuvel zag, al ploegend, dat de kerk in brand stond. Hij liet de paarden achter op zijn akker en rende naar de kerk waar hij het Allerheiligste kon redden. Toen hij terug op zijn veld kwam was dit omgeploegd door engelen, aldus het verhaal. Dit alles was de oorzaak van een wijdverbreide devotie in de streek.

Bedevaarten kwamen, processies uit de omliggende plaatsen, de zogenaamde Meerssenergank, die afgesloten werd met een gaan rond het altaar waar al

biddende het tabernakel werd aangeraakt, waar de kelk met het bloed vroeger werd bewaard.

De feestdag van het H.Sacrament, tien dagen na Pinksteren, was het begin van het octaaf. Iedere dag kwamen processies uit de parochies van het dekenaat. Plechtige vieringen, veel preken en de grote processie op de zondag.

Als groep novicen hadden wij een taak in de stoet, vooral als wierokers. Met vieren, precies op regelmaat, lieten we de wierookvaten walmen. Het gebeurde mij dat ik al lopend niet genoeg rekening had gehouden met het feit dat de Raarberg steil was met het gevolg dat ik met mijn vat tegen de grond knalde. Het leverde me een grommend verwijt van de deken op, die onder de hemel liep. Hij droeg de monstrans met daarin het Allerheiligste. Dit weerhield hem niet mij grommend minder eerbiedig te bejegenen.

Naarmate het einde van het vormingsjaar in zicht kwam werd ook de vraag nijpender of je goedgekeurd werd om de eerste geloften af te leggen. De regelmatige bezoeken, de directie, bij de magister, zorgden er voor dat je de thermometer in de gaten kon houden, die aangaf hoe de stand van zaken was.

SCHULD BELIJDEN

Ik mag niet zeggen dat ik me grote zorgen maakte over mijn toekomst. Dat het kloosterleven, voor mij niet de aangewezen weg zou zijn kwam gewoon niet bij me op. Ik zat op de weg en ik hield me zoveel als mogelijk aan de verkeersregels en overtredingen werden geregeld opgebiecht in de zogenaamde coulpe, de openbare schuldbelijdenis. Iedere week verschenen we in de conferentiezaal om neer te knielen en om de beurt onze kleine vergrijpen op te biechten. Uitdrukkelijk waren we er op gewezen dat het geen zonden mochten zijn, daar was de wekelijkse biecht voor, maar je moest je overtredingen van de regel vermelden.

Zo was het zonder verlof op verboden plaatsen zijn een vergrijp. Die verboden plaatsen waren ons in de loop van het jaar duidelijk gemaakt. Ik meen me te herinneren dat de keuken, de verblijven van de broeders, de tuin van het provinciaal voor ons verboden terrein waren.

Het silentium verbreken was ook een te melden onvolmaaktheid. Het silentium was de tijd van stilzwijgen. Je had het groot silentium dat begon 's avonds na het avondgebed en duurde tot de volgende morgen tot na de mis. Het klein silentium was gewoon overdag. Je mocht eigenlijk alleen spreken onder tijd van recreatie en als degene die de maaltijd voorzat de wens uitsprak: "Tu autem, Domine, miserere nobis" waarop we moesten antwoorden "Deo Gratias". (God, wees ons genadig, God zij dank) Te hard spreken was uit den Boze.

De norm was dat de Paters aan hun tafel elkaar moesten kunnen verstaan. Zo niet dan klonk een belletje en werden we tot de juiste toonhoogte terug gefloten.

Die zogenaamde coulpe was soms een moment van al dan niet ingehouden pret. Zelfs de novicemeester kon zijn lachen niet houden toen iemand van ons, een heel serieuze, coulpte dat hij met genoeg naar zijn eigen schaduw had gekeken.

Dat waren nu vergrijpen, die ik in de verste verte nooit over mijn lippen zou kunnen krijgen.

Voor mij waren veel van de dingen die ik van anderen hoorde te onbelangrijk om te melden.

Naarmate het noviciaat vorderde werd ik zekerder van mijn keuze en was het geen punt meer hoe mijn toekomst er uit zou zien. Gewoon door en uitzien naar morgen.

Ik was graag in de groep. Het gemeenschapsleven trok me wel en ik had een gloeiende hekel aan mensen die zich afzonderden door een gedrag dat geen rekening hield met de ander.

Zo had ik in een bepaalde periode een kamergenoot, die op den duur niet meer te pruimen was. Hij kreeg het klaar om op een zaterdagmiddag al zijn schoenen op zijn tafel te zetten om ze te poetsen. De rommel vloog over onze tafels. We deelden de kamer met drie en hadden de tafels tegen elkaar gezet om onder de enige lamp te kunnen staan.

Ik heb hem gesommeerd op te houden, anders ..enz.!

Toen hij dat niet deed heb ik hem met heel zijn hebben en houden beet gepakt en de gang op gesmeten. Vanzelfsprekend kwam dit de magister ter ore en ik werd op het matje geroepen.

Ik herinner me dat ik niet gestraft werd maar dat er naar me geluisterd werd. Later hoorde ik dat mijn andere kamergenoot ook ontboden werd en dat ook hij zijn verhaal mocht doen. Tegen het einde van het jaar kreeg deze kleine eigenwijze knaap de raad om terug te gaan naar zijn plaats van herkomst. Ik heb hem nooit meer gezien.

Hij werd niet geschikt verklaard om in gemeenschap te leven.

Dit is een heel voorname voorwaarde om lid te worden van een congregatie.

DE FRÈRE KOMT

Tegen het einde van het jaar, om precies te zijn één maand vóór 8 september kregen we te horen dat Gerard van der Eng, die het vorige jaar ziek geworden was en zijn proefjaar moest

onderbreken, terug zou komen om met ons te eindigen en geprofest te worden.

Gerard was pas op 20 jarige leeftijd het gymnasium begonnen en was dus een jaar of zeven ouder dan wij. Op de avond van zijn komst, een zomerse avond, zaten wij in de tuin rond Pater van Mulken. We kregen deze zo ver dat hij zijn rozenkrans af deed en zich zou uitgeven voor een Belgische frater. Gerard trapte erin, natuurlijk, het was ook geen kunst om hem zover te krijgen. De socius zag er ook uit als nauwelijks 20.

De hele avond speelde hij zijn rol en stond in de hartelijke belangstelling van ons slachtoffer dat door hem steeds Frère genoemd werd. Vanaf dat gebeuren werd Gerrit door ons de Frère genoemd en dat is altijd zo gebleven.

De volgende morgen mocht hij uitslapen en de tweede Mis dienen. Daar kwam de ontknoping toen hij zag dat zijn frère al een père was. De tweede mis werd altijd door pater van Mulken gelezen. Bij mijn weten heeft de frère heel sportief gereageerd.

Het liep tegen de grote dag van de professie aan. We waren met enkele handige jongens al weken bezig met het maken van de grote rozenkransen die aan onze koorden kwamen te hangen. Tijdens mijn vrije tijd had ik me ook het knopen van koorden eigen gemaakt. In de grote zaal onder de kapel werden tussen twee stoelen tien wollen draden gespannen van tien meter. Die werden samen opgerold tot een bol en met vier van die bollen werd het koord uit de vrije hand geknoopt. Het was zo eenvoudig als wat.

Intussen was de klas, die na ons zou komen, ingekleed en tegen het einde van Augustus 1945 kwamen zij naar Meerssen.

Ze kregen hun voorlopige kamers aan gewezen.

Op een van de eerste zondagen was er tegenover ons huis, waar toen nog uitgestrekte weilanden waren, een of ander festijn met paarden. Verschillende nieuwelingen waren van afkomst boerenjongens met een grote belangstelling voor alles wat met paarden te doen had.

Ik had op de bovenste verdieping een kamer aan de voorkant van het huis. Op een gegeven moment kreeg ik een invasie van paardenliefhebbers die een pracht uitzicht op het feestterrein verkozen boven een oninteressant uur op hun kamer of waar dan ook.

Ook al kon ik honderd keer verklaren dat het ten strengste verboden was bij elkaar op kamer te komen, ze bleven (groot gelijk!).

Om me zelf zo kort voor de professie niet in een precaire situatie te brengen, omdat ik ook allerminst van plan was hen aan te klagen bij de aangewezen instantie, zat er voor mij niets anders op dan ergens anders in huis of tuin mijn zondagmiddag door te brengen.

De voorbereidingsretraite ging beginnen. Ik weet niet welke pater die voor ons preekte. De nieuwe fraters kregen conferenties van de magister en af en toe hoorden we hun forse lach vanuit de tuin schallen, Er was namelijk een pastoor uit het naburige Bunde bezig aan een persoonlijke retraite. Hij zat vaak te genieten van het mooie weer en was een gezellige entertainer voor de jonge mensen. Later zou ik hem op mijn eerste werkterrein mee maken als de guitige man, die op zijn grafsteen al tijdens zijn leven liet zetten: “Hie likt emes dat woar nemes”. (Hier ligt iemand dat was niemand)

PROFESSIE

Op 8 september zou de grote dag zijn waarop we onze eerste geloften gingen uitspreken.

Je zou het kunnen beschouwen als een contract dat we aangingen met God, vertegenwoordigd door de congregatie van de Montfortanen.

We hadden in de loop van het jaar behoorlijk kennis genomen van wat dit voor ons betekende.

Met een gerust hart heb ik mijn geloften uitgesproken, daar ben ik wel zeker van. Alleen onze ouders konden aanwezig zijn bij de plechtigheid. In de middaguren was er veel familie, zelfs een zus van Mam, tante Marie uit Vaals, die zich geroepen voelde mee toe te zien op het gedrag van onze jongste, Wiel. Daar had ze de handen vol aan. We zaten met verschillende families buiten op de bank, die stond in een mooi prieel. Het was een ronde bank rondom een treurbeuk of zoiets. Wij noemden die boom “de boom van groot verdriet”. Hoe hij aan deze naam gekomen was zegt de traditie niet. Tussen de boom en de benen van hen die zaten was nog ruimte, die door Wiel en André het broertje van Br.Xaverius, die ook geprofest was, benut werd als ruimte om tikkertje te spelen. Ze wisten van geen ophouden totdat het tante Marie te gortig werd en zij een van beide witkoppen bij zijn falie pakte en in de veronderstelling dat zij Wiel te pakken had, gaf ze André een draai om zijn oren.

Op het einde van het feest kregen we een mooi feestgeschenk: we mochten enkele dagen naar huis als extraatje voor de bevrijding.

Daarna moesten we naar Meerssen terug om gezamenlijk naar Oirschot te vertrekken nadat we de begrafenis hadden moeten meemaken van Deken Krijns van Meerssen.

Uitgezwaaid door de nieuwe garde, gepakt en gezakt achter op een vrachtwagen tussen onze koffers en ander spul, ging de reis naar Oirschot en werd ik voor het eerste van mijn leven burger van een plaats buiten Limburg. We noteren 15 september 1945.